

nen nærmere Gisleb, var opmærksom paa, at den saa muligvis kunde komme til at gaa over Nyslinge, og det antager jeg ikke, han vil have noget imod. Disse Spørgsmaal om Banens Retning ville jo imidlertid komme under Overvejelse, inden Sagen kommer til 2den Behandling, og jeg skal derfor nu blot anbefale Sagen til det høje Tings Belvilje.

P. Randsen: Naar jeg har tilladt mig at begære Ordet i denne Sag, er Grunden dertil ikke den samme, som jeg havde til at begære Ordet ved 1ste Behandling af det Jærnbanelovforslag, som nu nylig er blevet affluttet for dette Tings Vedkommende. Dog vil jeg med Hensyn til det Spørgsmaal, som jeg den Gang rejste, tillade mig at gøre den korte Bemærkning, at jeg haaber ikke, at dette Spørgsmaal skal være affluttet med den Afstemning, der fandt Sted ved anden Behandling og med de Vindringsforslag, der den Gang vare stillede; men jeg vil haabe, at det samme Spørgsmaal under en anden Form senere vil komme til at foreligge for det høje Ting, og at vi da muligvis ville saa et bedre Resultat end det, som fremkom ved Behandlingen af det foregaaende Banelovforslag. Det, jeg her har tilladt mig at begære Ordet for ved Behandlingen af dette Lovforslag, er navnlig § 8, som bemyndiger Indenrigsministeren til at bortforpagte Banen. Jeg ønsker Statens Virksomhed paa mange Omraader udvidet betydelig over, hvad den er for Øjeblikket, og jeg har den Opfattelse med Hensyn til Kommunikationsvæsenet, at det er noget af det alleruheldigste, at man lader det overgaa i private Hænder. Jeg tror, det vil vise sig paa mange forskellige Maader, at Befolkningen er langt bedre tjent med, at det er Staten, der helt og holden har med Jærnbane-trafikken at gøre, end at det skal være overladt til private. Jeg har saaledes den Mening, at naar det forudsættes, at Forpagterne skulle svare 3 pCt. aarlig af Anlægs-kapitalen til Statskassen, saa ville de gøre sig al mulig Umage for, ikke alene at tjene saa meget paa Banerne, at de kunne svare denne Afgift, men ogsaa saa meget, at de selv kunne have en betydelig Gevinst derved. Disse Bektørelser kunne efter min Formening ikke htre sig paa anden Maade, end at det maa komme til at gaa ud over Publikum, ud over dem, som skulle benytte Banerne; de maa absolut komme til at svare mere til et privat Selskab, end de vilde komme til at svare, naar det var Staten, der drev Banerne. Hvad selve Trafikken angaar, da mener jeg, at naar det er Statsbaner, der er Tale om, saa have vi her i

Rigsdagen en langt betydeligere Indflydelse paa, hvorledes Driften skal foregaa, end man har, naar det er private Selskaber, og da jeg nu ønsker, at et saa vigtigt Anliggende som Kommunikationsvæsenet skal kunne kontrolleres af Befolkningens Repræsentanter, og at de skulle have Indflydelse derpaa, mener jeg ogsaa af den Grund, det bør være Staten, som driver Banerne i saa stor Udstrækning som muligt, og at navnlig den Bane, der anlægges af Staten, ogsaa bliver drevet af Staten; navnlig tror jeg, at for Landbrugets Vedkommende vil det være overordentlig heldigt, om man havde Statsbaner i Stedet for private Baner. I det Land, hvor, saa vidt jeg veed, disse Forhold ere drevne til den størst mulige Yderlighed, viser det sig meget uheldigt, navnlig for Landbruget, at private Folk have haft Monopol paa at anlægge og drive Jærnbaner. Jeg sigter til Forholdene i Nord-Amerika. Disse nordamerikanske Jærnbankonger, som tjene enorme Summer paa deres Jærnbaneanlæg, tage vistnok det væsentligste af disse Beløb fra det amerikanske Landbrug; det amerikanske Landbrug er overordentlig haardt trykket, netop fordi Banerne ere i private Hænder og fordi Staten ikke har nogen Indflydelse paa, hvorledes de skulle drives. Jeg vil naturligvis fuldstændig indrømme, at der ikke kan drages Analogier mellem det store amerikanske Jærnbaneanet og en lille Bane i Danmark, og at Sammenligningen derfor ikke passer i sine Enkeltheder, eller at Sammenligningen maaske kan siges at være uberettiget, fordi Forholdene ere saa højt forskellige. Men hvad jeg sigter til, er, at Princippet private Baner der vistnok har naaet sin største Blomstring og har sat meget uheldige Frugter for Befolkningen. Med Hensyn til, hvorledes Banerne blive drevne her i Landet, er jeg kommen til den Erkendelse, at om Vinteren, naar Forholdene ere ugunstige, foregaa der langt hyppigere og langt mere langvarige Standsninger paa private Baner end paa Statsbanerne. Og saa det anser jeg for at være meget uheldigt. De private Baner ville naturligvis ikke gerne ofre for store Beløb paa Banernes Rensning, og deri tror jeg ligger Grunden til, at disse Baner meget ofte ligge stille, medens Statsbanerne ere i fuld Drift, eller i alt Fald i væsentlig Drift. Man har saaledes haft et Eksempel for ganske kort siden i indeværende Aar, da vi havde den stærke Storm i November Maaned; da var Banelinien gennem Faldster standset i nogle Dage. Det kan nu godt være, at Forholdene derovre med Sne og